

De woonwensen van ouderen en de nieuwe vraaggestuurde zorg

'Hoe ouderen denken over hun woonomgeving en de aansluiting van ZuidOostZorg en de gemeente Smallingerland hier op.'

Instelling:	Rijksuniversiteit Groningen
Faculteit:	Ruimtelijke Wetenschappen
Opleiding:	Sociale Geografie & Planologie
Begeleidster:	Dr. Louise Meijering
Student:	Karin Beenes
Datum:	25-06-2012
In samenwerking met:	ZuidOostZorg en Gemeente Smallingerland

Inhoudsopgave

1. Samenvatting.....	2
2. Inleiding.....	3
2.1 Aanleiding.....	3
2.2 Probleemstelling.....	3
2.3 Opbouw thesis.....	4
3. Theoretisch kader.....	4
4. Methodologie.....	7
5. Resultaten.....	9
5.1 Woonwensen en de redenen voor de woonwensen.....	9
5.2 De rol van leeftijd, geslacht en bijzondere gebeurtenissen op woning- en buurtkeuze.....	16
5.3 De benodigde faciliteiten en voorzieningen voor ouderen in de wijk.....	19
6. Conclusie.....	22
7. Literatuurlijst.....	24
8. Definities.....	26
9. Bijlage.....	27
9.1 Begeleidende brief voor de enquêtes.....	27
9.2 Enquête de Bouwen.....	28
9.3 Enquête de Singels.....	36
9.4 Één-factor variantie analyse, leeftijd tegenover type woning.....	43

1. Samenvatting

Dit onderzoek heeft als doel te beschrijven waar ouderen graag zouden willen wonen en of hier uiteindelijk op ingespeeld zou kunnen worden door de gemeente Smallingerland en ZuidOostZorg. De opkomende vergrijzing brengt mee dat ouderen een belangrijke rol gaan spelen in de samenleving. Daarom zou er meer gekeken moeten worden naar de wensen van ouderen. De centrale vraag hierbij is, in hoeverre komen de woonwensen van ouderen overeen met het idee van ZuidOostZorg en de gemeente Smallingerland om over te gaan naar vraaggestuurde zorg? Door middel van enquêtes, verspreid onder ouderen, in de wijken de Bouwen en de Singels in Drachten en door middel van statistische analyses, zoals de chi-kwadraat toets en de één-factor variantie analyse, zijn de resultaten verkregen. Uit deze enquête is gebleken dat veel mensen graag thuis willen blijven wonen en dat ze positief reageren op het idee van vraaggestuurde zorg. Er zijn over het algemeen geen significante afwijkingen aangetoond op basis van geslacht en bijzondere gebeurtenissen. In het geval van leeftijd en de keuze voor een woning, wijkt de gemiddelde leeftijd voor het appartement, het verzorgingshuis en het rijtjeshuis wel significant af. Verder worden de meeste voorzieningen en faciliteiten nog niet gemist. Met het idee van vraaggestuurde zorg kunnen de gemeente Smallingerland en ZuidOostZorg zo dus inspelen op de woonwensen van ouderen en ze in de wijk laten wonen. En ze kunnen er vooraan zijn als er wel voorzieningen en faciliteiten gemist zullen worden.

2. Inleiding

2.1 Aanleiding

De vergrijzing neemt toe en ouderen, de bevolking van vijftien jaar en ouder (van Dale, 2012), zullen een steeds grotere rol gaan spelen in onze samenleving. Sinds de jaren vijftig steeg de vergrijzing geleidelijk aan, maar door de babyboomers zal dit vanaf het jaar 2011 sneller toenemen (Garssen, 2011). Hierdoor zouden de verzorgingshuizen, woonvoorzieningen voor verzorging en begeleiding in een beschutte woonomgeving (24-uursverblijf) van ouderen met lichamelijke en geestelijke problemen en verminderde zelfredzaamheid (CBS, 2012), vol raken en waarschijnlijk in aantal toenemen, maar zou dit de enige oplossing zijn? Volgens Gillsjö & Schwartz-Barcott (2009) blijkt dat het huis vaak een speciale plek is voor ouderen en ze daar dus liever wonen dan in een verzorgingshuis. Met dit onderzoek wordt daarom gekeken naar de wens van ouderen ten opzichte van de woning en de buurt. Want de binding die ouderen met een huis hebben is vaak sterk volgens Rubinstein et al. (1992).

Er wordt gekeken naar twee wijken in Drachten, de Bouwen en de Singels. Zoals in de wijkatlas van de gemeente Smallingerland ook wordt genoemd, wonen in beide wijken opvallend veel ouderen (gemeente Smallingerland, 2011). Geïnspireerd door het idee van ZuidOostZorg om meer naar de vraag van ouderen te kijken en de zorg naar de wijk te brengen, richt dit onderzoek zich dus op de vraag van ouderen en de mogelijkheid om hier op in te spelen.

2.2 Probleemstelling

Het doel van dit onderzoek is inzicht geven in de woonwensen van ouderen, de wensen ten opzichte van de woning en de omgeving, de verschillende redenen daarvoor en de mogelijkheid voor instellingen om hierop in te spelen. Daarom staat de volgende vraag centraal in dit onderzoek:

‘In hoeverre komen de woonwensen van ouderen overeen met het idee van ZuidOostZorg en de gemeente Smallingerland om over te gaan op vraaggestuurde zorg?’

Om deze vraag te beantwoorden, wordt gekeken naar een aantal deelonderwerpen. Zo speelt de vraag wat de woonwensen van ouderen precies zijn en welke redenen ze hiervoor hebben. Wonen ze liever thuis of kiezen ze voor een verzorgingshuis? Hierbij zouden de verschillen in leeftijd en geslacht en de rol van bijzondere gebeurtenissen, zoals pensioen, overlijden/scheiding partner, verdwijnen familie/vrienden en afhankelijk worden, belangrijk kunnen zijn. En welke voorzieningen of faciliteiten worden gemist? Hierbij gaat het om winkels, medische voorzieningen, vervoer in de buurt en hulp in en om het huis (Alley et al, 2007). Ook is het van belang om te kijken hoe ouderen tegenover het idee van vraaggestuurde zorg staan en hoe ZuidOostZorg en de gemeente Smallingerland hier inmiddels al mee bezig zijn.

2.3 Opbouw thesis

Allereerst worden in het theoretisch kader de belangrijkste theorieën en concepten naar voren gehaald. Zo speelt de theorie over 'place attachment' een centrale rol. De concepten: 'ageing in place', 'meaning of home' en 'age-prepared community' zijn aanleidingen voor het ontwikkelen van de verschillende deelvragen en sluiten aan op de theorie over 'place attachment'. Vervolgens wordt in de methodologie uitgelegd hoe het onderzoek is opgezet en welke keuzes hierin zijn gemaakt, zoals de keuze voor enquêtes en de manier van analyseren. Daarna worden de resultaten van de enquêtes en analyses gepresenteerd, door middel van tekst en figuren om te verduidelijken. In de conclusie wordt de hoofdvraag beantwoord, met behulp van de gebruikte theorie en concepten en de behaalde resultaten.

3. Theoretisch kader

Zoals in de inleiding is beschreven, ligt de focus in dit onderzoek op de invloed van verschillende factoren op de keuze van oude mensen om thuis te blijven wonen of in een verzorgingshuis te gaan wonen. Deze factoren vallen grotendeels onder de zogenaamde 'place attachment' theorie. Deze theorie omvat de emotionele binding die mensen hebben met een bepaalde plek en de betekenis die ze daar aan geven, de 'meaning of place' (Rubinstein et al., 1992). Deze 'place attachment' wordt gezien als het gevolg van een langdurige binding met een bepaalde plek en komt voor bij veel mensen van verschillende leeftijden (Altman and Low, 1992). 'Place attachment' is niet hetzelfde als het mooi vinden van een plek, het gaat erom dat de plek een bepaalde betekenis heeft voor een persoon. Dit gebeurt nadat iemand een bepaalde tijd op een plek verblijft en gewend raakt aan alle dingen om hem heen. Ook levenservaring zorgt ervoor dat mensen een band krijgen met een plek, omdat verschillende gebeurtenissen in het leven een persoon emotioneel aan een plek verbindt. Cristoforetti et al. (2011) keken naar 'place attachment' onder weduwes. In dit onderzoek ligt de focus op de oude mensen en de hechting aan hun huis, na het overlijden van hun partner en hoe dit gevoel hierdoor veranderd is. Rubinstein et al. (1992) zien 'place attachment' als een levensloop fenomeen en niet als gevolg van losse gebeurtenissen. Zo hechten oudere mensen vooral veel waarde aan hun huis doordat hun levensloop meespeelt in het bepalen van de waarde voor deze plek. Uit de onderzoeken van Cristoforetti et al. (2011) en Rubinstein et al. (1992) is gebleken dat de vorm en mate van 'place attachment' sterk gerelateerd is aan geografisch gedrag, persoonlijke identiteit en onderlinge afhankelijkheid. Zo verschilde de beschrijving en mate van 'place attachment' tussen geïnterviewde mensen in de verschillende dorpen in het onderzoek van Rubinstein et al. (1992). Deze mate van 'place attachment' zorgt ervoor dat verhuizen vaak te maken heeft met lastige

keuzes, zoals het wisselen van baan of het verliezen van een geliefde, en sterk beïnvloed wordt door persoonlijke identiteit.

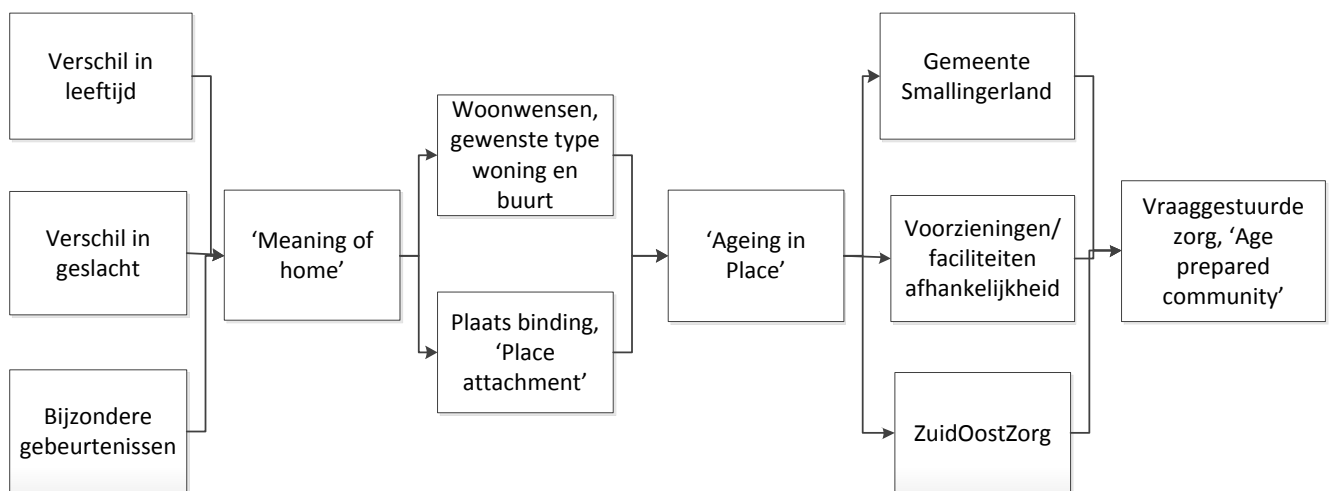
Verder worden de volgende concepten gebruikt die sterk te maken hebben met 'place attachment'. Het idee in de aanleiding om ouderen langer thuis te laten wonen, wordt beschreven door het concept 'ageing in place'. Dit concept gaat over de mogelijkheid om veilig, onafhankelijk en comfortabel te wonen in een eigen huis en gemeenschap, ongeacht de leeftijd, het inkomen en mate van mobiliteit. Dit concept heeft dus betrekking op het zelfstandig blijven wonen in een gemeenschap, in plaats van een verzorgingshuis. Voor dit concept is 'meaning of place' erg belangrijk, omdat de betekenis van het huis en de gemeenschap ervoor kunnen zorgen dat mensen graag oud worden op een bepaalde plek. Dit concept wordt behandeld in Wiles et al. (2011). Hier wordt specifiek ingegaan op hoe oude mensen kijken naar het begrip 'ageing in place'. Zo betekent 'ageing in place' volgens de ouderen een gevoel van persoonlijke identiteit dankzij de onafhankelijkheid en de relaties met andere mensen. Wat voornamelijk naar voren komt uit dit onderzoek is dat oudere mensen een keuze willen hebben in waar en hoe ze ouder worden op een, bekende plek. Ze vinden het prettiger om ouder te worden op een plek die voor hun bekend is, omdat ze een grotere band hebben met deze plek. Ook wordt het gevoel van veiligheid en bekend zijn met de plek versterkt. Dit toont een sterke band aan met de 'place attachment' theorie en het belang van de theorie voor dit concept.

Om te weten te komen wat bepaalde gebeurtenissen in het leven voor invloed hebben op de keuze voor een woning, kan het concept 'meaning of home' gebruikt worden. Dit concept heeft ook sterk te maken met 'meaning of place', maar in plaats van de binding aan een bekende plek wordt er bij dit concept dieper ingegaan op de betekenis van het huis zelf, voor de bewoner(s). Vaak heeft dit te maken met verschillende gebeurtenissen die plaatsgevonden hebben in de woning en herinneringen die hieraan verbonden zijn. Dit concept wordt behandeld in Gillsjö & Schwarz-Barcott (2009). Uit dit onderzoek is gebleken dat mensen gevoelens als veiligheid en rustgevendheid verbonden aan hun woning. Belangrijke onderdelen die de grondslag vormen voor deze gevoelens zijn, de plek, relaties met andere mensen en ervaringen. Ook gaan Cristoforetti et al. (2011) in op dit concept. Hier wordt gekeken naar de rol van het overlijden van de partner, die van invloed zijn op de betekenis van het huis.

'Age-prepared communities' is een concept dat voortvloeit uit de resultaten van de voorgaande concepten en 'place attachment' in het algemeen, maar dan specifiek gericht op ouderen. Het concept van 'age-prepared communities' omvat gemeenschappen die over de juiste voorzieningen

en faciliteiten beschikken om ouderen daar zelfstandig te laten wonen. Dit concept wordt behandeld door verschillende auteurs, waaronder Alley et al. (2007), Bernard et al. (2007) & Evans et al. (2002). Hier wordt gefocust op de specifieke voorzieningen en faciliteiten, zoals onder andere toegang tot gemeenschappelijke voorzieningen, faciliteiten en services.

In figuur 1 is het conceptueel model te zien, waarin de link tussen de theorie, concepten en onderzoeksvragen wordt gelegd. Zo wordt verwacht dat het verschil in leeftijd, verschil in geslacht en belangrijke gebeurtenissen het gevoel ten opzichte van de woning en de buurt beïnvloeden, in de literatuur 'meaning of home' genoemd. Dus dat mannen en vrouwen hier verschillend over denken, net als mensen met verschillende leeftijden. Het gevoel dat de ouderen bij de woning en buurt hebben zou weer een rol kunnen spelen in de woonwensen en de plaatsbinding, in Engelse termen vaak 'place attachment' genoemd. Hierbij gaat het om de binding van de ouderen met het huis en de buurt. Deze plaatsbinding en de woonwensen zouden de 'ageing in place' weer kunnen beïnvloeden. Verwacht wordt dat een hechte plaatsbinding er voor zorgt dat ouderen graag op de plek waar ze nu wonen ook zo lang mogelijk willen blijven wonen, dus dat ze ouder willen worden op hun huidige woonplek. Doordat mensen in hun huidige omgeving willen blijven wonen, kan het zijn dat wijken niet geheel op de ouderen zijn ingericht en dat er voorzieningen en faciliteiten missen. Ook ZuidOostZorg en de gemeente Drachten zouden hier op in kunnen spelen. Het kan zijn dat ouderen meer afhankelijk worden van de nabijheid van de voorzieningen, dat zou kunnen leiden tot vraaggestuurde zorg, waarbij de zorg wordt geboden naar aanleiding van de vraag van ouderen. Hierbij kan de wijk aangepast worden op verzoek van de ouderen, zoals de nabijheid van bepaalde voorzieningen en faciliteiten. In de Engelse termen komt dit neer op een 'age-prepared community', een gemeenschap die aangepast wordt, zodat ook de ouderen hier kunnen blijven wonen.

Figuur 1: Conceptueel model

4. Methodologie

De doelstelling van dit onderzoek is voornamelijk gericht op het beantwoorden van vragen waarbij de algemene meningen en keuzes van ouderen centraal staan. Om deze vragen te kunnen beantwoorden is een representatieve hoeveelheid data nodig. Interviews zijn minder geschikt voor dit onderzoek, omdat er minder verschillende data verzameld kan worden. Dit zal ook minder representatief zijn voor de algemene meningen in de wijken. Ook kunnen interviews met ouderen lastig zijn, omdat deze mensen vaker lang van stof zijn en omdat andere problemen kunnen optreden, zoals ethische kwesties. Dit omdat er veel om persoonlijke informatie wordt gevraagd, zoals levenservaringen en mensen willen hier soms liever niet over praten. Ook kan het zijn dat mensen zich daarom in hun privacy aangetast voelen. Of juist gedwongen voelen om over bepaalde dingen te praten. Dit kan voor afwijkende resultaten zorgen. Bij enquêtes is dit probleem minder, omdat de anonimiteit hoger ligt en mensen zelf kunnen beslissen wat ze wel en niet invullen. Daarom heb ik gekozen voor het houden van enquêtes. Hierin kunnen meerdere vragen worden opgesteld voor het specifiek beantwoorden van de deelvragen, zoals het verschil in leeftijd en geslacht en de meningen over verschillende type woningen, voorzieningen en de buurt (Flowerdew & Martin, 2005). Om achter het idee van ZuidOostZorg te komen heb ik wel een interview met mevrouw Doornbos gehouden.

Om tot resultaten te komen heb ik statistische analyse gebruikt. Zo kan worden onderzocht of er representatieve correlaties zijn tussen verschillende variabelen. Doordat de meeste vragen een nominale of ordinale variabele als resultaat hebben, kan er gebruik gemaakt worden van chi-kwadraat, een non-parametrische toets. Maar dan moet er wel voldoende respons zijn, in dit onderzoek werd niet voldaan aan de eisen¹. Daarom heb ik in die gevallen naar Cramer's V gekeken. De waarde van Cramer's V kan tussen de 0 en de 1 zitten, waarbij 0 geen verband betekent en 1 betekent dat beide data sets gelijk zijn. Bij de vraag over leeftijd is gebruik gemaakt van één-factor variantie analyse (Norušis, 2008). In de gevallen dat de resultaten te beperkt waren om een toets over uit te zetten, heb ik gekozen om grafieken te gebruiken om de resultaten te presenteren.

De enquête werd via een steekproef over de wijk de Bouwen en de wijk de Singels verspreid. De steekproef werd door de gemeente getrokken. Daarbij was het de bedoeling dat er een steekproef werd getrokken onder de inwoners van vijfenzeventig jaar en ouder. De gemeente heeft in beide wijken vijfenzeventig enquêtes random via de post verstuurd, wat op een totaal van honderdvijftig komt. Eerst wilde ik de enquête ronddelen en na een week weer ophalen om zo zoveel mogelijk data te

¹ Bij een chi-kwadraat toets moet de minimale verwachte waarde 1 zijn en mag slechts 20 % minder dan 5 zijn.

kunnen verzamelen. Mocht hier weinig respons op zijn gekomen, dan zou ik er nog een aantal afgenomen hebben en ze zelf met de bewoners invullen. Maar hiermee zouden de antwoorden wel beïnvloed kunnen worden. De anonimiteit van de persoon zou hiermee ook geschaad kunnen worden, omdat je nu een gezicht hebt bij de antwoorden. Uiteindelijk heb ik samen met de gemeente toch besloten om het door de gemeente te laten versturen. Hiermee is de privacy volledig gewaarborgd, maar was ik wel afhankelijk van de gemeente. Daardoor zijn de enquêtes verspreid over vier tot zes weken binnengekomen en kon ik niet meteen met analyse beginnen.

Uiteindelijk zijn er achtenvijftig enquêtes terug gekomen van de in totaal honderdvijftig verstuurdde enquêtes. Dit is minder dan gehoopt en maakte de data analyse lastiger en minder representatief. Enkele enquêtes waren onduidelijk of half ingevuld. De enquête lijkt wel representatief te zijn. Zo is het aantal mannen en vrouwen ongeveer gelijk en op gebied van leeftijden is het ook redelijk verspreid. Maar er zijn ook enquêtes bij mensen in een verzorgingshuis terecht gekomen en bij iemand van negenenvijftig jaar, wat niet de afspraak was. Toch beïnvloedt dit het onderzoek niet, omdat het slechts om vijf personen gaat.

Op het gebied van het ethische vraagstukken zouden een paar punten twijfelachtig kunnen zijn. Het is lastig om oude mensen op een goede manier te beschrijven, omdat je mensen ermee zou kunnen kwetsen. Ook zou de vraag over de levensfasen misschien wat problemen op kunnen leveren, omdat mensen daar liever niet over praten. Bijvoorbeeld over het overlijden van familie of vrienden of het aftakelen van de eigen gezondheid.

Op het gebied van positionality, zit ik als onderzoeker in een outsiderrol. Er zit bijvoorbeeld een behoorlijk leeftijdsverschil tussen de respondenten en mij. Ook hebben de respondenten al meer levenservaring opgebouwd, waardoor ik me niet echt in kan leven in bepaalde vraagstukken, bijvoorbeeld op het gebied van partners, kinderen en banen. Dit zou meer antwoorden kunnen opleveren, omdat er een gezonde afstand is. Maar het zou juist ook een gevaar kunnen zijn, omdat mensen bepaalde dingen niet willen vertellen omdat ze vinden dat je daar niets mee te maken hebt.

Op het gebied van privacy wordt er niet naar de naam en adresgegevens van de persoon gevraagd. Ook staat er een inleiding boven de enquête, waarin is aangegeven dat de informatie vertrouwelijk gebruikt zal worden en alleen voor dit onderzoek. Doormiddel van een kaartje kunnen de gebieden naar voren komen waar deze mensen wonen, maar niet het exacte adres. Wel zullen de resultaten van het onderzoek worden gepresenteerd aan de gemeente Smalingerland en ZuidOostZorg, maar dit wordt aangegeven in de begeleidende brief. Ook staat er in dat de vragen die de respondenten niet willen beantwoorden, niet beantwoord hoeven te worden.

5. Resultaten

De resultaten komen uit achtenvijftig enquêtes van de honderdvijftig verstuurde enquêtes. Daarmee komt het percentage aan respons op 38,7%, wat een redelijk normale respons is. De enquêtes zijn over twee wijken verdeeld. Er zijn achtentwintig enquêtes teruggekomen uit de wijk de Bouwen en dertig enquêtes uit de wijk de Singels. Dit is dus redelijk gelijk verdeeld. Wel zijn er meer vrouwelijke respondenten dan mannelijke respondenten. Uit de wijk de Bouwen komen negen mannelijke respondenten tegenover negentien vrouwelijke respondenten. In de wijk de Singels is dit aantal respectievelijk veertien en zestien, een minder groot verschil. Dit komt in totaal neer op drieëntwintig mannelijke respondenten en vijfendertig vrouwelijke respondenten.

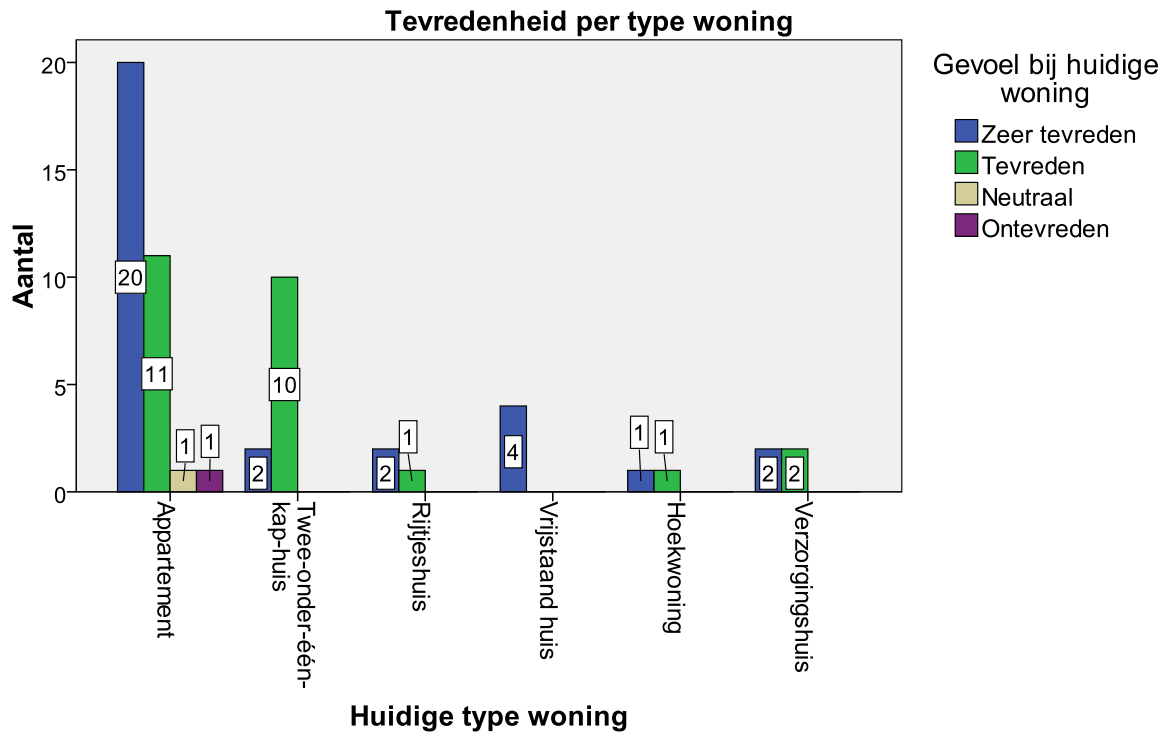
In de gevallen dat er gekozen is voor een grafiek, voldeed het data bestand niet aan de eisen voor een chi-kwadraat test, die in het geval van twee nominale of ordinale variabelen de enige oplossing is.

5.1 Woonwensen en de redenen voor de woonwensen

De woonwensen en tevredenheid van de ouderen zijn onderzocht op verschillende schaalniveaus, namelijk: woning, wijk en wijkdeel. De redenen voor deze woonwensen en tevredenheid zijn daarentegen samengenomen en kunnen op al deze niveaus betrekking hebben. Als eerste wordt gekeken naar de woonwensen op de schaal van de woning.

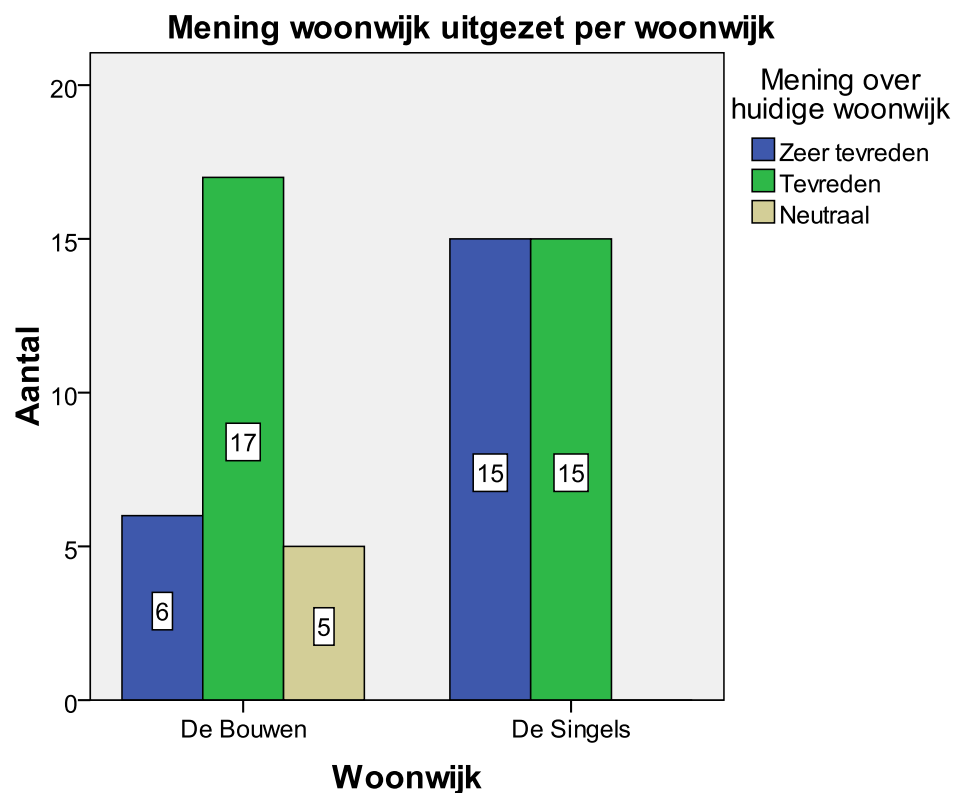
Van de ondervraagden wonen vier van de achtenvijftig mensen al in een verzorgingshuis of gebruikt de service hiervan. Deze mensen zijn hier erg tevreden over en willen niet anders meer. Er wordt niet over hun oude huis gesproken. De overige vierenvijftig respondenten zijn verdeeld over vijf type woningen: appartement, twee-onder-één-kap-huis, vrijstaand huis, rijtjeshuis en hoekwoning. Over het algemeen zijn deze mensen erg tevreden over hun huidige woning. In figuur 2 is te zien hoe tevreden de respondenten zijn over hun huidige woning afgezet tegen de woning waarin ze nu wonen. Hierin is goed te zien dat bijna iedereen tevreden is over de woning.

Hieruit is te concluderen dat de mensen graag op de plek wonen waar ze nu wonen en dat de meerderheid toch graag in een appartement woont. Om hierop in te spelen wil de gemeente Smallerland (2012) de woningen aanpassen op de levensloop van ouderen, ze streven er naar dit op tijd te signaleren en aan te pakken.

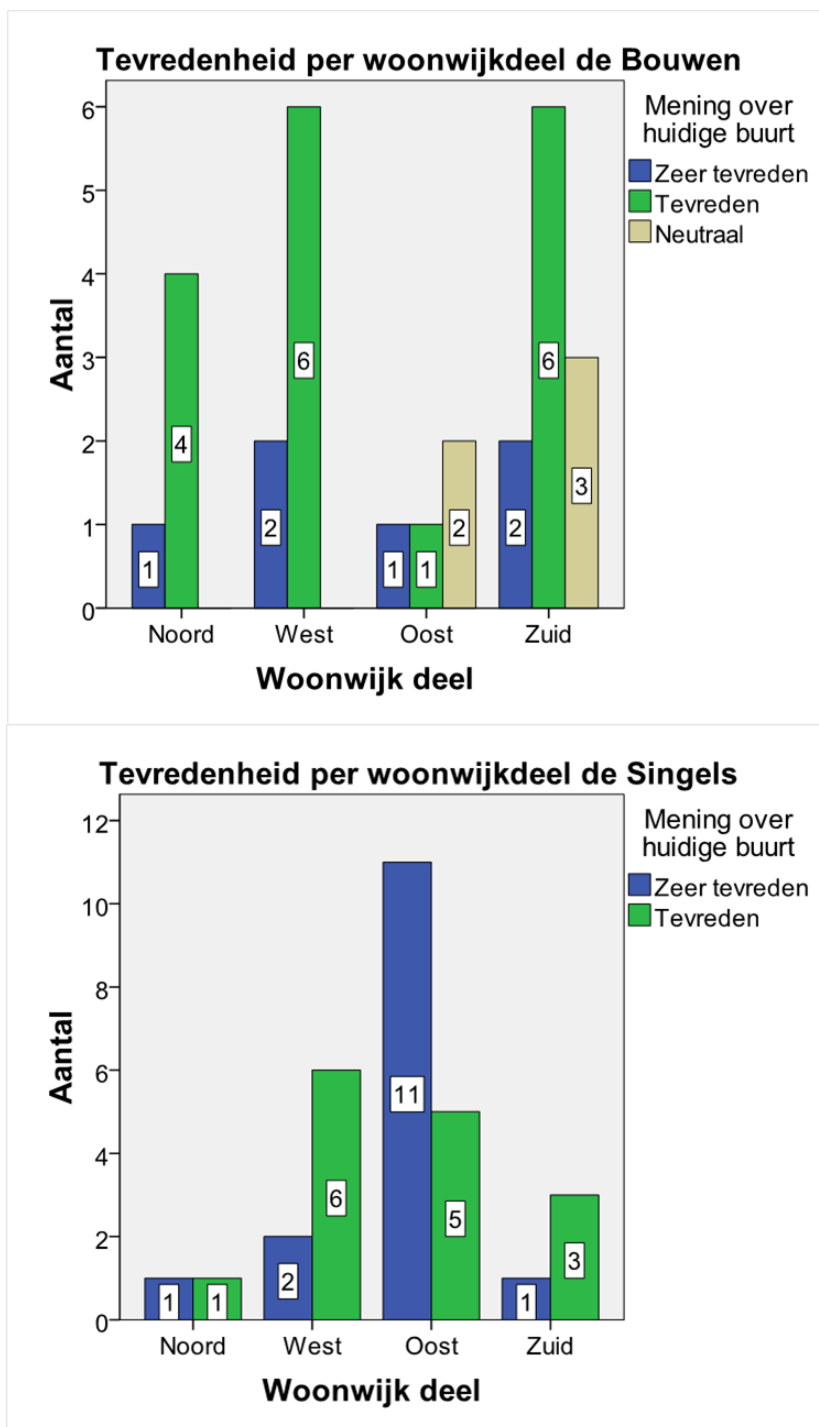

Figuur 2: Tevredenheid per type woning

In figuur 3 is eenzelfde figuur gemaakt, maar dan voor de beide wijken in plaats van het type woning. De mening over de wijk is uitgezet tegen de wijk waarin de respondenten wonen. Hierin is ook duidelijk te zien dat eigenlijk iedereen positief is over de wijk. In de wijk de Singels zijn tevreden en zeer tevreden gelijk verdeeld. De helft van de respondenten heeft daar voor zeer tevreden gekozen en de andere helft voor tevreden. In de wijk de Bouwen hebben vijf respondenten gekozen voor neutraal, maar het overgrote deel heeft voor positief gekozen. Wel is te zien dat er minder mensen voor zeer positief hebben gekozen dan in de wijk de Singels. Mensen wonen dus over het algemeen graag in de wijk waar ze nu wonen. En de gemeente Smallingerland is bereid de wijk aan te passen op ouderen. Zo wordt in het nieuwe Wmo beleid op veel punten gefocust op het ouder worden en de bijkomende ongemakken. De gemeente wil hier op inspelen door een aantal ongemakken te voorkomen. Zo wordt er een beweegtuintuin voor ouderen gerealiseerd, zodat ouderen in beweging kunnen blijven en niet snel met lichamelijke klachten komen te zitten (gemeente Smallingerland, 2012).

Figuur 3: Mening buurt uitgezet per buurt

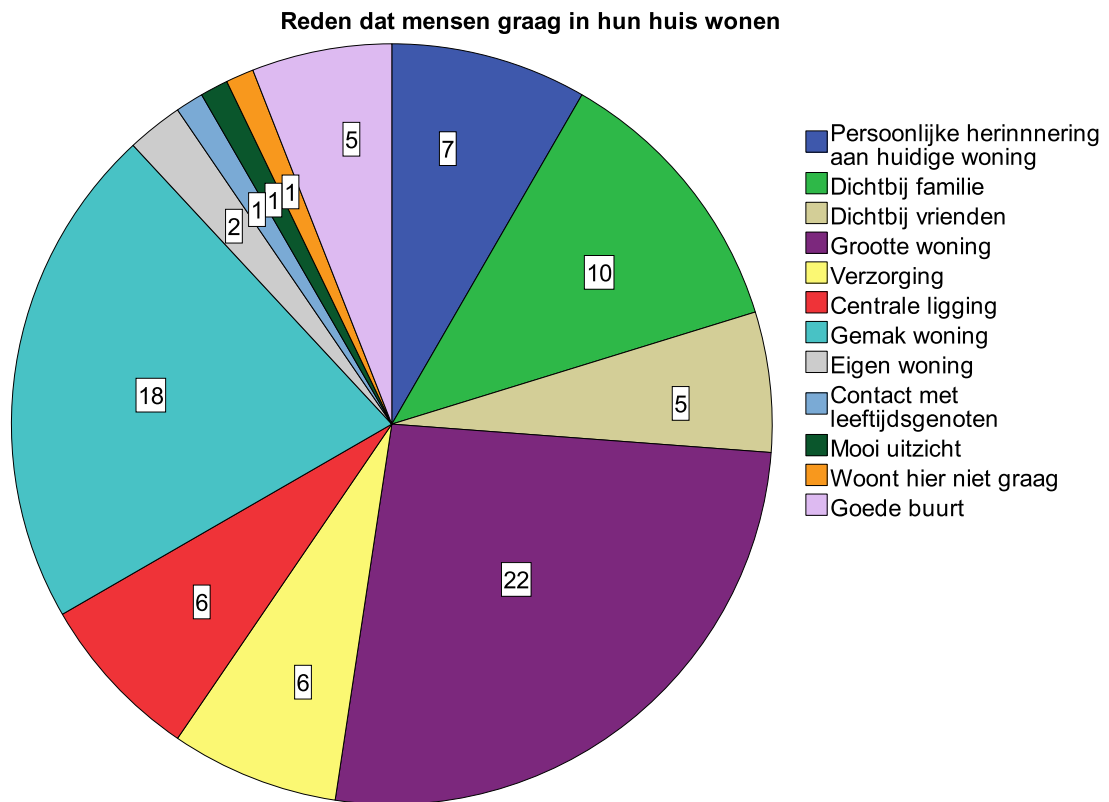
Figuur 4: Tevredenheid per woonwijkdeel

In figuur 4 wordt de tevredenheid per wijkdeel uitgezet per wijk. In de wijk de Bouwen kiest het merendeel voor tevreden in drie van de vier wijken. Over het oosten valt niet veel te zeggen, omdat er slechts vier respondenten wonen en de meningen nogal uiteenliggen. En opvallend is dat in het zuiden vaker voor neutraal wordt gekozen. Verder is te zien dat in de wijk de Singels de meeste mensen in het oosten wonen en daar ook zeer tevreden over zijn.

In het westen kiezen de respondenten daar vaker voor tevreden. Verder is er niet veel verschil te zien per woonwijkdeel in de wijk de Singels.

Hieruit is te concluderen dat het grootste gedeelte van de respondenten graag in de buurt woont waar hij of zij op dit moment woont. Dit is ook te zien aan de vraag of mensen van plan zijn binnen vijf jaar te verhuizen. Op één persoon na wil niemand verhuizen. Deze persoon is door een scheiding in een woning gekomen als snelle oplossing, hiervoor is niet gekozen, waardoor ze dus liever zelf de plek bepaalt waar ze woont. De respondenten zijn dus erg tevreden over de woning en de buurt en dus kan hieruit opgemaakt worden dat men graag woont op de plek waar ze tot nu toe hebben gewoond. Hier is het concept 'ageing in place' goed terug te zien. Wiles et al. (2011) noemt dat ouderen graag ouder willen worden op de plek waar ze nu gesetteld zijn, ze willen liever niet nog eens verhuizen en zijn tevreden met hun woonplek. Dit komt overeen met het onderzoek van Gillsjö & Schwarz-Barcott (2009), waarbij de betekenis van het huis centraal staat. Het bleek namelijk dat een vrouw die was verhuisd naar een nieuwe woning vanwege gezondheidsredenen zich hier niet echt thuis voelde. Ze beschreef het nieuwe huis niet als een plek met een bepaalde betekenis, zoals wordt gesteld in de theorie van 'place attachment'. Ze het huis meer als een huis dan een thuis.

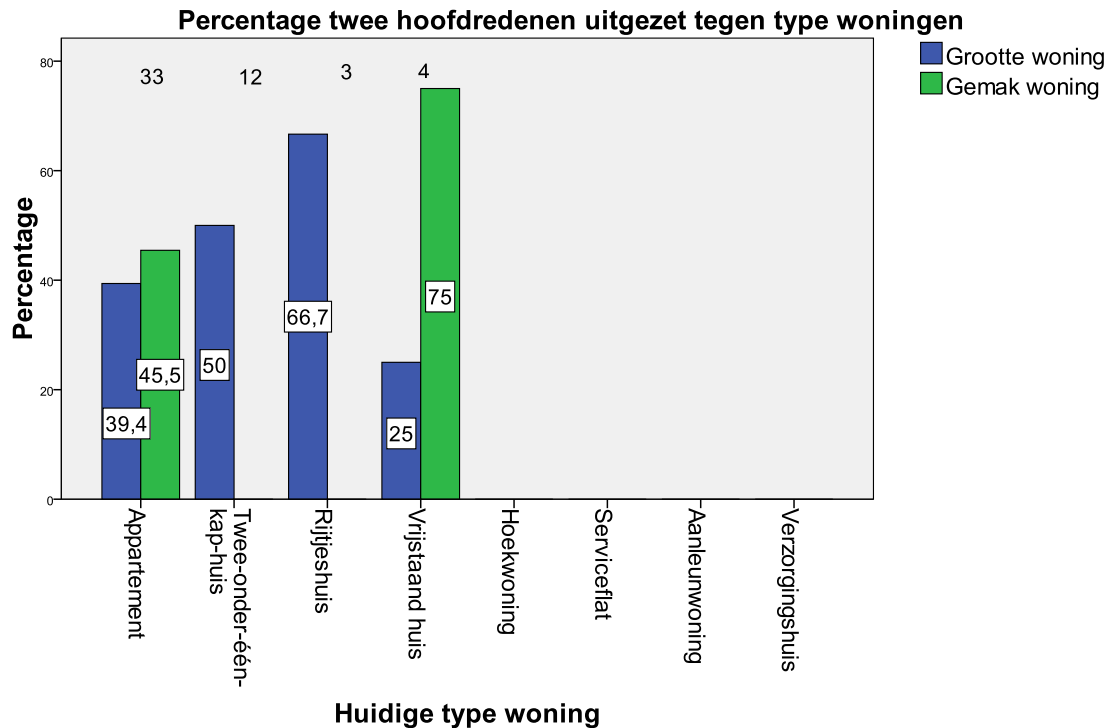
Veel mensen blijken dus tevreden te zijn over hun woning en de wijk. Het is dus interessant om te kijken naar de verschillende redenen voor deze tevredenheid. Uit het onderzoek blijkt dat niemand op het moment erover denkt om naar een verzorgingshuis te gaan, dus wordt er alleen gekeken waarom mensen dan graag in hun huidige woning wonen. Doornbos (2012) verwacht dat in de loop van de jaren de verzorgingshuizen zelfs tot op zekere hoogte volledig zullen verdwijnen. De groep van de psychogeriatricie zal altijd zorg nodig blijven hebben, maar ook dit kan kleinschaliger met een huiselijke sfeer.

Figuur 5: Reden dat mensen graag in hun huis wonen

In figuur 5 is te zien dat er verschillende redenen zijn dat mensen graag in hun huidige woning wonen. Het meest gegeven antwoord die ook tot een van de keuze mogelijkheden behoort is de grootte van de woning. Het tweede gekozen antwoord gaat over het gemak van de woning, deze stond niet tussen de keuzemogelijkheden.

Deze twee meest gekozen antwoorden zijn terug te zien in figuur 6, waar ze uitgezet zijn tegen de type woningen. Het gaat hier om de antwoorden grootte van de woning en gemak van de woning. Dit eerste antwoord is door de meeste mensen gekozen die in een rijtjeshuis wonen en in een twee-onder-één-kap-huis. Het andere antwoord, gemak van de woning, wordt door de meeste mensen gekozen die in een vrijstaand huis of in een appartement wonen. De ouderen in de vrijstaande huizen noemden daarbij dat ze het fijn vinden om een eigen woning te hebben.

Figuur 6: Percentage twee hoofdredenen uitgezet tegen type woningen

Ook worden de nabijheid van familie en de persoonlijke herinneringen aan het huis als belangrijke punten genoemd. Dit komt ook terug in het onderzoek van Cristoferetti et al. (2011) en van Rubinstein et al. (1992). Hierin worden door de weduwes waar het onderzoek zich op richt deze twee redenen als belangrijk genoemd voor het positieve gevoel bij het huis en de buurt. Sociale contacten spelen dus een belangrijke rol in de levens van ouderen. Volgens Doornbos (2012) moet meer op de sociale contacten worden ingespeeld, zodat de mensen langer zelfstandig kunnen blijven. Het blijkt vaak dat als de sociale contacten op orde zijn, mensen langer zelfstandig kunnen blijven en niet veel zorg vragen.

Dit betekent dat de ouderen over het algemeen tevreden zijn over hun huidige woning en dat ze er graag wonen, omdat ze de grootte van de woning fijn vinden en omdat ze het gemak van een eigen woning op prijs stellen. Het is begrijpelijk dat ouderen in een appartement dit als redenen noemen, omdat naarmate de leeftijd toeneemt de gebreken ook komen. In dat geval is een gelijkvloers appartement gemakkelijk en niet te groot.

5.2 De rol van leeftijd, geslacht en bijzondere gebeurtenissen op woning- en buurtkeuze

De rol van leeftijd en geslacht van de ouderen zijn onderzocht ook op verschillende schaalniveaus, namelijk: woning, wijk en wijkdeel. De rol van bijzondere gebeurtenissen is samengenomen en kan op al deze niveaus betrekking hebben. Als eerste wordt gekeken naar de rol van leeftijd op de woningkeuze.

In figuur 7 is te zien dat het aannemelijk is dat de gemiddelde leeftijd van de bewoners van de verschillende type woningen niet gelijk is. Uit een één-factor variantie analyse², figuur 7, is gebleken dat de gemiddelde leeftijd per type woning significant afwijkt. Dit is het geval bij appartement, rijtjeshuis en verzorgingshuis. Zo zijn de mensen die in een appartement wonen gemiddeld 1,3 jaar ouder dan de mensen in een rijtjeshuis. En de mensen in een verzorgingshuis zijn gemiddeld 1,75 jaar ouder dan de mensen in een rijtjeshuis.

	Significantie		
Tussen groepen	,009		
(I) Huidige type woning	(J) Huidige type woning	Gemiddeld verschil (I-J)	Significantie
Appartement	Rijtjeshuis	1,30303	,016
Rijtjeshuis	Appartement	-1,30303	,016
	Verzorgingshuis	-1,75000	,008
Verzorgingshuis	Rijtjeshuis	1,75000	,008

Figuur 7: Tabel één-factor variantie analyse, gemiddelde leeftijd per type woning

Eigenlijk is het ook wel te verwachten dat de mensen in een verzorgingshuis of appartement ouder zijn dan de mensen in de grotere type woningen. Dit werd ook door de ouderen in de opmerkingen van de enquête benadrukt. Dus de oudere mensen wonen in de kleinere woning, omdat die meer gemak met zich meebrengen. Dit is over het algemeen ook wel te verwachten, zoals al eerder is genoemd komen de gebreken met de jaren.

Ook voor de buurt en de leeftijd is een één-factor variantie analyse gedaan, in figuur 8 is te zien dat dit niet significant afwijkt. De gemiddelde leeftijd in beide wijken is gelijk te noemen. In figuur 8 is ook te zien dat het voor de beide wijken per wijkdeel niet significant verschilt. Dus kan gesteld worden dat leeftijd geen invloed heeft op de keuze van de buurt om in te wonen. Beide wijken zijn aantrekkelijk voor ouderen.

	Significantie
Tussen De Bouwen en De Singels	,282
Tussen wijkdelen De Bouwen	,803
Tussen wijkdelen De Singels	,492

Figuur 8: Tabel één-factor variantie analyse gemiddelde leeftijd per woonwijk

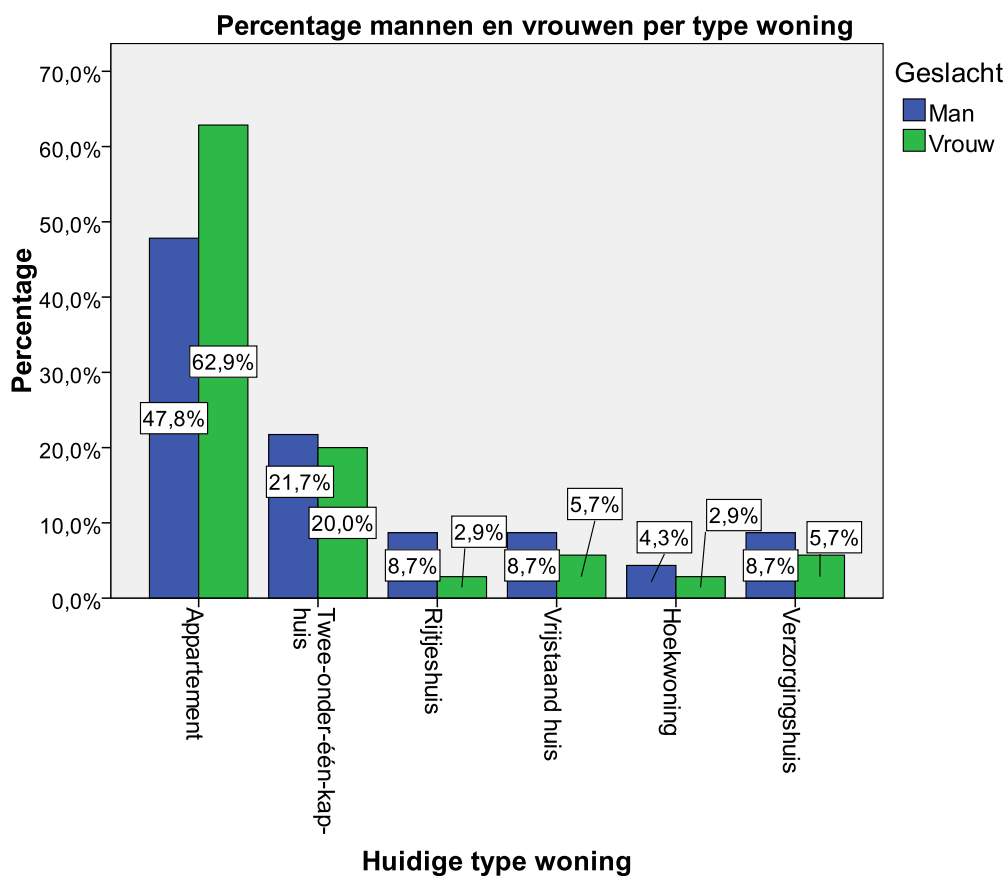
² In de bijlage is de originele spss tabel opgenomen.

Vervolgens kan er gekeken worden naar de rol van geslacht op de woningkeuze. In dit geval is gebruik gemaakt van Cramer's V voor analyse van de data, om erachter te komen of er een sterk of zwak verband te zien is. Volgens de waarde in figuur 9, is te zeggen dat er tussen het geslacht en het type woning geen duidelijk verband is. Dit houdt in dat er geen sterk verschil is in de keuze voor een type woning tussen mannen en vrouwen.

	Waarde	Benaderde significantie
Cramer's V	,183	,858

Figuur 9: Tabel Cramer's V, geslacht per type woning

Omdat een Chi-kwadraat test niet mogelijk was vanwege de kleine hoeveelheid data, is in figuur 10 ter verduidelijking een grafiek te zien van het percentage mannen en vrouwen per type woning. Daarin is te zien dat het over het algemeen gelijk verdeeld is. De grootste uitschieter is te zien bij het appartement. Er zijn meer vrouwelijk respondenten die in een appartement wonen dan mannen. Ook is er een uitschieter bij het rijtjeshuis te zien, daar zijn de mannen oververtegenwoordigd.

Figuur 10: Percentage man/vrouw per type woning

De spreiding van mannen en vrouwen over de verschillende wijken is grotendeels gelijk. Er zijn drieëntwintig mannen die de enquête hebben ingevuld tegenover vijfendertig vrouwen. Wel zijn er vanuit de Bouwen duidelijk minder mannen die de enquête hebben ingevuld. Dit kan natuurlijk zijn omdat er in de Bouwen meer enquêtes naar vrouwen zijn gestuurd of omdat de mannen in deze wijk de enquête niet hebben ingevuld. Maar daarover is in verband met privacy niets te zeggen.

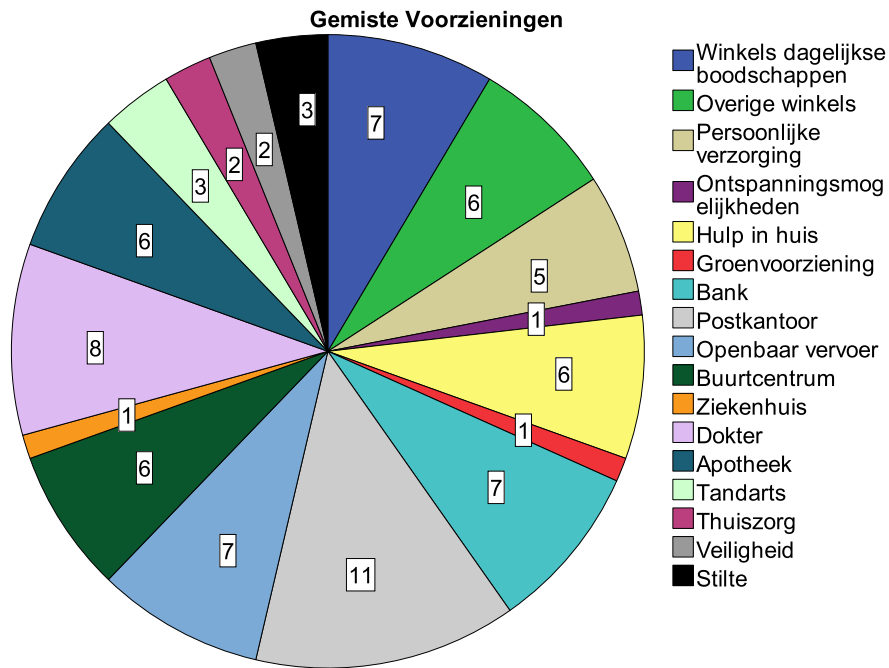
Per wijkdeel is het aantal mannen en vrouwen ook redelijk verdeeld. Zo is de enquête in het wijkdeel west en het wijkdeel oost van de Bouwen voornamelijk door vrouwen ingevuld. In de wijk de Singels is alleen het westen niet gelijk verdeeld. Ook daar hebben meer vrouwen de enquête ingevuld. Het grote aandeel uit het oosten van de Singels is niet heel opvallend. De ouderen wonen het meeste in het oosten en zuiden van deze wijk. En dit geldt ook voor de Bouwen. Daar woont ongeveer 70% van vijftenzestigplussers in het westen en in het zuiden (Gemeente Smalingerland, 2011). Er is wel een verband tussen het geslacht en het type woning. In de appartementen wonen meer vrouwen en in de rijtjeshuizen wonen naar verhouding meer mannen. Voor de buurt valt hier niet veel over te zeggen, omdat niet duidelijk is hoe de verdeling van de verstuurde enquête is.

Als laatste is gekeken naar de rol van bijzondere gebeurtenissen, zoals een scheiding, het overlijden van de partner of het vertrekken van familie en vrienden, op de woning- en buurtkeuze. Hieruit is geen overduidelijke data naar voren gekomen, die de oorspronkelijke hypothese kan ondersteunen. Er is gebleken dat de meeste mensen zijn verhuisd omdat de gezondheid van deze persoon of de partner achteruit ging. De familie en vrienden worden hier geen enkele keer genoemd. Alleen de partner en gezondheid worden als belangrijk gezien. Dit is opvallend want in het artikel van CristofFerreti (2011), Rubinstein et al. (1992) en Gillsjö & Schwarz-Barcott (2009) worden deze gebeurtenissen toch als belangrijk gezien en in dit onderzoek is deze vraag niet veel ingevuld of er werd geen ingevuld. Verwacht werd dat mensen toch meer redenen in zouden vullen, maar uit dit onderzoek blijkt dat de meesten geen andere reden hebben voor het verhuizen, en eigenlijk 'gedwongen' werden wegens hun gezondheid. Toch is hierdoor het gevoel bij de nieuwe woning niet slecht beoordeeld.

5.3 De benodigde faciliteiten en voorzieningen voor ouderen in de wijk

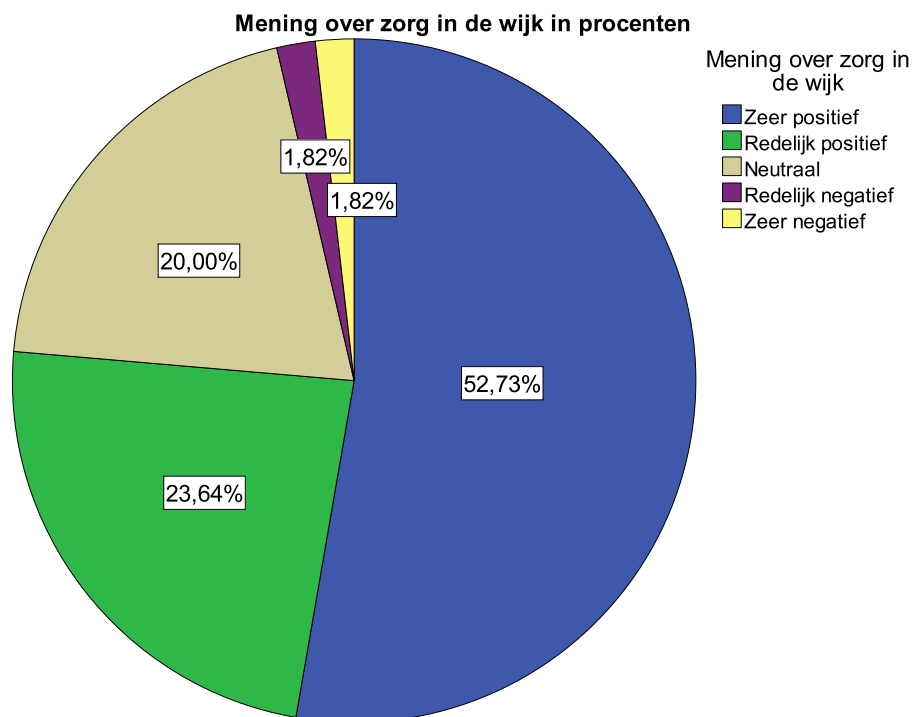
Als de mensen dan graag op hun huidige plek wonen, zou gekeken kunnen worden naar eventuele aanpassingen, zodat dit ook mogelijk is. Zo is ZuidOostZorg bezig het idee van vraaggestuurde zorg te ontwikkelen. Volgens Doornbos (2012) is het heel belangrijk om naar de vraag van de cliënt te kijken. Er wordt vaak vanaf de aanbodkant gekeken. Zorg en voorzieningen worden aangeboden, maar daardoor lang niet altijd gebruikt. Als organisatie wil ZuidOostZorg daarom de klant centraal stellen. In het organogram wordt de klant centraal gesteld en doet de organisatie daar van alles om heen. Er is een oermodel ontwikkelt 'onder eigen regie', hierin staat de vraag van de klant voorop. Het plan is ontstaan door het landelijk beleid. De rechten van de cliënt worden steeds belangrijker en je ziet dit in steeds meer beleidsstukken terug komen. In de uitvoering worden regelmatig een drietal gesprekken gevoerd met de klant, om de klantvraag naar voren te brengen. En er zijn klantenwaaiers ontwikkeld om te laten zien welke producten er allemaal zijn. Maar de klant kan ook zelf nieuwe producten aanstellen die gemist worden. ZuidOostZorg heeft zichzelf de opdracht gegeven volledig te anticiperen op de vraag van de klant.

Daarom is gekeken naar de door bewoners gemiste faciliteiten en voorzieningen ten behoeve van het blijven wonen in de wijk. Er is ook gevraagd naar verwachte, gemiste voorzieningen in de toekomst. Figuur 11 laat zien welke voorzieningen gemist worden. Hierin zijn de antwoorden nu en in de toekomst samen genomen. Aan de hoeveelheid antwoorden is te zien dat de voorzieningen nog dichtbij genoeg zijn. Ze worden erg weinig gemist. Dit kan te maken hebben met dat de wijken tegen het centrum aan liggen en de wijk de Singels zelf ook nog een aantal voorzieningen heeft. Als er dan wat gemist wordt is het voornamelijk het postkantoor. Verder zijn de meest voorkomende de dokter, het openbaar vervoer, het ziekenhuis en de winkels voor dagelijkse boodschappen. Zo kun je wel duidelijk zien welke voorzieningen waarschijnlijk in de toekomst meer gemist zullen worden en dat dit veel met de gezondheid te maken heeft. Je kunt hier dus uit afleiden dat een aantal voorzieningen toch een belangrijke rol spelen voor ouderen. Volgens Alley et al. (2007) zijn de belangrijkste voorzieningen voor 'age-prepared communities' de winkels voor dagelijkse boodschappen en de eventuele dokter. Ook vervoer werd als belangrijk gezien. Dit komt overeen met de resultaten uit dit onderzoek.

Figuur 11: Gemiste voorzieningen

Een andere belangrijke vraag is hoe mensen zelf aankijken tegen het idee om de zorg vraaggestuurd te maken en hoe ze het vinden als de wijk op hun wordt aangepast. Er is namelijk wel draagvlak nodig voor de ideeën van ZuidOostZorg. Het is gebleken dat veel mensen hier positief over zijn. De mensen die hier negatief op reageerden wonen al in een verzorgingshuis. In figuur 12 is te zien hoe de mensen deze vraag beantwoord hebben. Daarmee lijkt het idee van ZuidOostZorg, dat nog verder uit gewerkt moet worden, goede steun te krijgen in de toekomst. Bij de opmerkingen werd het als positief benadrukt dat de mensen langer thuis kunnen blijven wonen als de zorg op een vraaggestuurde manier toegepast zal worden in de wijk. Ouderen zien hier naar uit en blijven inderdaad liever thuis wonen, dan dat ze naar een verzorgingshuis zouden moeten gaan.

Figuur 12: Mening over zorg in de wijk in procenten

Volgens Doornbos (2012) moet overal een antwoord op gegeven worden, omdat het dan volledig klantgericht is. Heel ZuidOostZorg werkt op deze manier op elke afzonderlijke afdelingen. Het toekomstige anderhalvelijn centrum, een centrum met winkels, huisartsen, een apotheek en de eventuele mogelijkheid voor kleine operaties, moet op precies dezelfde manier gaan werken. Als de klant daar rondloopt, moet er spontaan gebruik gemaakt worden van de faciliteiten. Het moet heel laagdrempelig worden. Je moet advies kunnen krijgen wanneer je daar behoefte aan hebt.

Om het idee te laten werken is het belangrijk dat ouderen hier positief tegenover staan en dat is hierboven al gebleken.

De bedoeling is uiteindelijk om de wijk zo divers mogelijk te houden en het de ouderen makkelijker te maken om in hun vertrouwde omgeving te blijven wonen. Dit idee sluit aan op het concept over 'age-prepared communities', zoals genoemd door Alley et al. (2007). Zij benoemen ook dat de wijk met voorzieningen en faciliteiten wordt aangepast op de wensen van ouderen, zodat ouderen hier kunnen blijven wonen. Maar wel met het behouden van diversiteit, zodat iedereen elkaar kan helpen. De gemeente Smallerland vindt dit ook van belang. Ze benoemen dat mensen elkaar moeten helpen in de buurt en daarmee wordt het idee van mantelzorg benadrukt (Gemeente Smallerland, 2012). En ook dit sluit aan bij de concepten van 'age-prepared communities' en 'ageing in place', zoals Alley et al. (2007) en Wiles et al. (2011) benoemen. Ouderen moeten hun plek kunnen kiezen en daar kunnen blijven wonen.

6. Conclusie

De resultaten uit dit onderzoek en de resultaten uit eerdere onderzoeken komen redelijk overeen. Iets wat opvalt is dat de ouderen het liefst op hun vertrouwde plek blijven wonen. Vrijwel niemand wil verhuizen en bijna iedereen staat positief tegenover het idee om de zorg vraaggestuurd te maken. Het blijven wonen op de huidige plek komt overeen met de theorie 'ageing in place', mensen willen oud worden op de plek waar ze nu wonen. Ze hebben een sterke plaatsbinding, zoals Rubinstein (1992) ook beschreef. Het huis betekent veel voor de ouderen, dit is uit alle vragen van de enquête gebleken, wat overeenkomt met de bevindingen van Gillsjö & Schwarz-Barcott (2009) & Cristoforetti et al. (2011) over 'meaning of home'. Hiermee is goed te zien wat de ouderen als woonwensen hebben. Ze wonen op hun plek en zijn tevreden over het gemak en de grootte van de woning. En dit geldt eigenlijk voor iedereen, er is geen verschil te zien tussen mannen en vrouwen hierin. Ook in het geval van leeftijd zijn de verschillen niet erg groot, alleen voor het verzorgingshuis, appartement en rijtjeshuis is een significant verschil te zien. Het belang van voorzieningen in de wijk zou dus groot kunnen zijn, maar ook deze worden nog niet erg gemist. De enkele voorzieningen die wel worden gemist zijn de winkels voor dagelijkse boodschappen, de dokter en het openbaar vervoer worden. De ouderen lijken dus erg tevreden over de huidige woning en de wijk. Wel is duidelijk geworden dat het gemis van de voorzieningen in de toekomst te maken zal hebben met eventuele achteruitgang van de gezondheid. Er hoeft in eerste instantie dus nog niet veel te veranderen aan de wijk. Wel is ZuidOostZorg de vraaggestuurde zorg aan het opstarten en ook de gemeente Smallingerland past hun beleid op ouderen aan. Allemaal zodat de wens van de ouderen voorop staat.

Een aanbeveling voor beleid zou in de eerste plaats zijn, om mensen bekender te maken met de vraaggestuurde zorg. Niet iedereen weet wat de mogelijkheden zijn en kunnen er daarom nog lastig een mening over geven. Daardoor zijn er ouderen die er vanuit gaan dat ze wel naar een verzorgingshuis moeten, zonder andere oplossingen te zien. De gemeente en ZuidOostZorg zouden hier meer op in kunnen spelen door de bedoeling van de vraaggestuurde zorg te laten zien en dat het mogelijk is om zo lang mogelijk, het liefst voor altijd, in de vertrouwde omgeving te blijven wonen. Ook zou hier in verder onderzoek op ingespeeld kunnen worden, door bijvoorbeeld het concept uit te proberen en naar ervaringen te kijken. En om meer achter de mening van verschillende mensen te komen zouden interviews beter zijn. De enquêtes werden niet geheel ingevuld of niet goed begrepen, waardoor niet overal een duidelijk beeld bij is. Bij een interview zou je beter door kunnen vragen over een bepaald onderwerp. Hierdoor krijg je ook een beter beeld hoe je deze ouderen zou kunnen helpen.

Het idee van vraaggestuurde zorg is dus erg belangrijk en zal verder uitgewerkt moeten worden. De gemeente Smallingerland en ZuidOostZorg zijn al een eind op weg en de mensen zijn erg tevreden over de ideeën. Het creëren van een 'age-prepared community', bevordert het langer thuis blijven wonen van ouderen, zoals ook ondervonden is door Alley et al. (2007), Bernard et al. (2007) & Evans et al. (2002)

Kortom, als we een antwoord op de hoofdvraag moeten geven, blijken ouderen het fijn te vinden als er wordt ingespeeld op hun woonwensen en blijven ze graag in hun huidige woning en omgeving wonen en de ideeën van ZuidOostZorg en de gemeente Smallingerland sluiten hier in de beginfase al erg op aan.

7. Literatuurlijst

- Alley, D., Liebig P., Pynoos J., Banerjee, T. & Choi, I.H. (2007). Creating Elder-Friendly Communities. *Journal of Gerontological Social Work*, 49(1-2), p.1-18.
- Altman, I., Low, S.M. (1992). *Place Attachment*. New York & London: Plenum Press.
- Bernard, M., Bartlam, B., Sim, J. & Biggs, S. (2007). Housing and care for older people: life in an English purpose-built retirement village. *Ageing & Society*, 27(4), p. 555-578.
- Centraal Bureau voor de Statistiek. (2012). *Begrippen: Verzorgingstehuis*. Geraadpleegd op 11-03-2012 via <http://www.cbs.nl/nl-NL/menu/methoden/begrippen/default.htm?conceptid=763>. Den Haag: Centraal Bureau voor de Statistiek.
- Cristoforetti, A., Gennai, F., Rodeschini, G. (2011). Home Sweet Home: The Emotional Construction of Places. *Journal of Ageing Studies*. 25(3), p. 225-232.
- Doornbos, I. (2012), interview over het idee van vraaggestuurde zorg van ZuidOostZorg, door: Beenes, Groningen , 13-04-'12.
- Evans, G.W., Kantrowitz, E. & Eshelman, P. (2002). Housing Quality and Psychological Well-Being Among the Elderly Population. *Journal of Gerontology: Psychological Sciences*, 57B(4), p.381-383.
- Flowerdew R. & Martin D. (2005) *Methods in Human Geography, a guide to students doing a research project*. 2nd edition. Harlow: Pearson Education.
- Garssen, J. (2011) *Bevolkingstrends, 2e kwartaal 2011*. Den Haag/Heerlen: Centraal Bureau voor de Statistiek.
- Gemeente Smallingerland (2011). *Wijkatlas gemeente Smallingerland*. Versie 2011. Drachten: Gemeente Smallingerland.

- Gemeente Smallingerland (2012). *Wmo Beleidsplan 2012 – 2015*. Conceptversie 2.3. Drachten: Gemeente Smallingerland.
- Gillsjö C. & Schwartz-Barcott D. (2011). A concept analysis of home and its meaning in the lives of three older adults. *International Journal of Older People Nursing*, 6(1), p.4–12.
- Norušis M.J. (2008) *SPSS Statistics 17.0, Guide To Data Analysis*. Chicago: Pearson Education.
- Rubinstein R.L. & Parmelee P. A. (1992). Attachment of Place and the Representation of the Life Course by the Elderly. In I. Altman & S.M. Low (eds), *Place Attachment* (pp. 139-163). New York & London: Plenum Press.
- Van Dale (2012). *De Oudere*. Geraadpleegd op 04-06-2012 via <http://www.vandale.nl/opzoeken?pattern=oudere&lang=nn>.
- Wiles, J.L., Leibing, A., Guberman, N., Reeve, J., Allen, R.E.S. (2011). The Meaning of “Ageing in Place” to Older People. *The Gerontologist*, p. 1-10.

8. Definities

- De oudere: iemand van ca. 55 jaar en ouder (van Dale, 2012). Maar om de groep wat meer te beperken, kies ik er voor om de groep vanaf 65 jaar en ouder te rekenen.
- Verzorgingshuis: 'Woonvoorziening voor verzorging en begeleiding in een beschutte woonomgeving (24-uursverblijf) van ouderen met lichamelijke en geestelijke problemen en verminderde zelfredzaamheid' (CBS, 2012).
- Levensfasen/bijzondere gebeurtenissen: in dit onderzoek wordt daar het volgende onder gerekend: pensioen, overlijden/scheiding partner, verdwijnen familie/vrienden, afhankelijk worden.
- Voorzieningen/faciliteiten: in dit onderzoek wordt gericht op winkels, medische voorzieningen en vervoer in de buurt en hulp in en om het huis (Alley, et al. 2007).
- 'Place attachment': Een verzameling van gevoelens over een geografische locatie die een persoon emotioneel verbind met die plek (Rubinstein et al. 1992, p. 1).
- 'Ageing in place': het blijven wonen in een gemeenschap met een bepaalde vorm van zelfstandigheid, in plaats van het gaan wonen in een verzorgingstehuis (Wiles et al. 2011, p. 1).
- Woonwensen: het huis zelf en de buurt.
- Age-prepared communities: wijken die helemaal gericht zijn op de oudere generatie en op elke mogelijk manier hierop worden aangepast, om ouderen op deze plek oud te laten worden (Alley et al., 2007).

9. Bijlage

9.1 Begeleidende brief voor de enquêtes

Gemeente Smallingerland

Samenlevingszaken

Aan de heer, mevrouw

Drachten,	Ons kenmerk	Uw kenmerk	Behandeld door
19 april 2012	/SAZA/		A. Scheffer 0512 - 581 234

Onderwerp
ONDERZOEK OUDERENBELEID

Geachte,

Studenten van de Rijksuniversiteit Groningen doen onderzoek naar het welbevinden van ouderen in Smallingerland.

Daar willen we graag aan meewerken. Vandaar het vriendelijk verzoek de enquête in te vullen en terug te sturen in de bijgeleverde antwoordenvolp. U hoeft er geen postzegel op te doen!

In de bijlage staat welke student het onderzoek uitvoert en kunt benaderen voor meer informatie.

We hopen van harte dat u mee wilt doen aan het onderzoek!

Met hoogachting,

namens burgemeester en wethouders,

A. Scheffer
senior Beleidsmedewerker

Deze brief is via een digitaal proces afgehandeld en is daarom niet handmatig ondertekend.

LABEL

Datum 19 april 2012
Concipiant: A. Scheffer
Afschriften:
Bijlagen:

Correspondentie-adres:
Postbus 10.000
9200 HA Drachten

Gauke Boelensstraat 2
9203 RM Drachten
Telefoon (0512) 58 12 34

E-mail gemeente@smallingerland.nl
Internet www.smallingerland.nl

9.2 Enquête de Bouwen

Over het onderzoek

Ik ben Karin Beenes, 22 jaar, en ik studeer Sociale Geografie & Planologie aan de Rijksuniversiteit in Groningen. Ik ben op dit moment bezig met een onderzoek onder de oudere bevolking in de wijk de Bouwen. Hierbij wil ik gaan kijken wat de woonsituatie en de woonwensen van de ouderen in de wijk de Bouwen is. Het gaat me hier vooral om uw mening en uw gevoel bij bepaalde dingen.

Wat vragen wij van u?

Ik wil u vragen of u deze enquête in zou willen vullen. De enquête zal ongeveer 15 minuten duren. Mocht u op een bepaalde vraag geen antwoord willen geven, bent u daar geheel vrij in. U hoeft niets te beantwoorden wat u niet wil. In de begeleidende brief van de gemeente staat precies wat u kunt doen als u de enquête gemaakt heeft.

Waarom is dit onderzoek ook voor u van belang?

Met dit onderzoek wil ik proberen de ideeën van ZuidOostZorg en de gemeente Smalingerland om mensen op hun eigen plek te laten wonen en ze daarin op alle mogelijke voorzieningen en verzorging te geven, verder op weg te helpen. Ik hoop met mijn onderzoek ZuidOostZorg en de gemeente een goede indicatie te kunnen geven hoe de mensen in De Bouwen denken over de huidige woning en de daarvoor benodigde voorzieningen, zodat ZuidOostZorg en de gemeente hier verder op in zou kunnen spelen in de toekomst.

Uiteindelijk is het de bedoeling dat u in uw huis kunt blijven wonen, terwijl u toegang heeft tot alle voorzieningen die u nodig heeft.

Wat gebeurt er met de gegevens?

De gegevens die met dit onderzoek worden verkregen zijn anoniem en worden alleen voor dit onderzoek gebruikt. De resultaten zullen aan de gemeente en ZuidOostZorg gepresenteerd worden, maar omdat er niet naar uw naam en adres wordt gevraagd, zal dit ook niet bekend worden.

Indien u meer wilt weten

Mocht u meer informatie willen hebben over het onderzoek, dan kunt u contact opnemen met mij zelf en in geval van bijzondere vragen kunt u een e-mail sturen naar mijn begeleidster:

Student Karin Beenes: tel. 06 42152368 e-mail: K.Beenes@student.rug.nl

Begeleidster Louise Meijering: e-mail: l.b.meijering@rug.nl

Uitleg

Er zijn verschillende soorten vragen, meestal kunt u gewoon één antwoord aankruisen. In het geval er meerdere antwoorden mogelijk zijn, staat dat bij de vraag. Ook zijn er open vragen, waarbij u op de puntjes uw antwoord kunt schrijven. Verder kunt u gewoon alle vragen bij langs. De enquête wijst zich vanzelf. Bij sommige antwoordmogelijkheden wordt u doorverwezen naar een andere vraag dan de logische volgorde is, zodat u niet de vragen hoeft te maken die niet voor u van toepassing zijn.

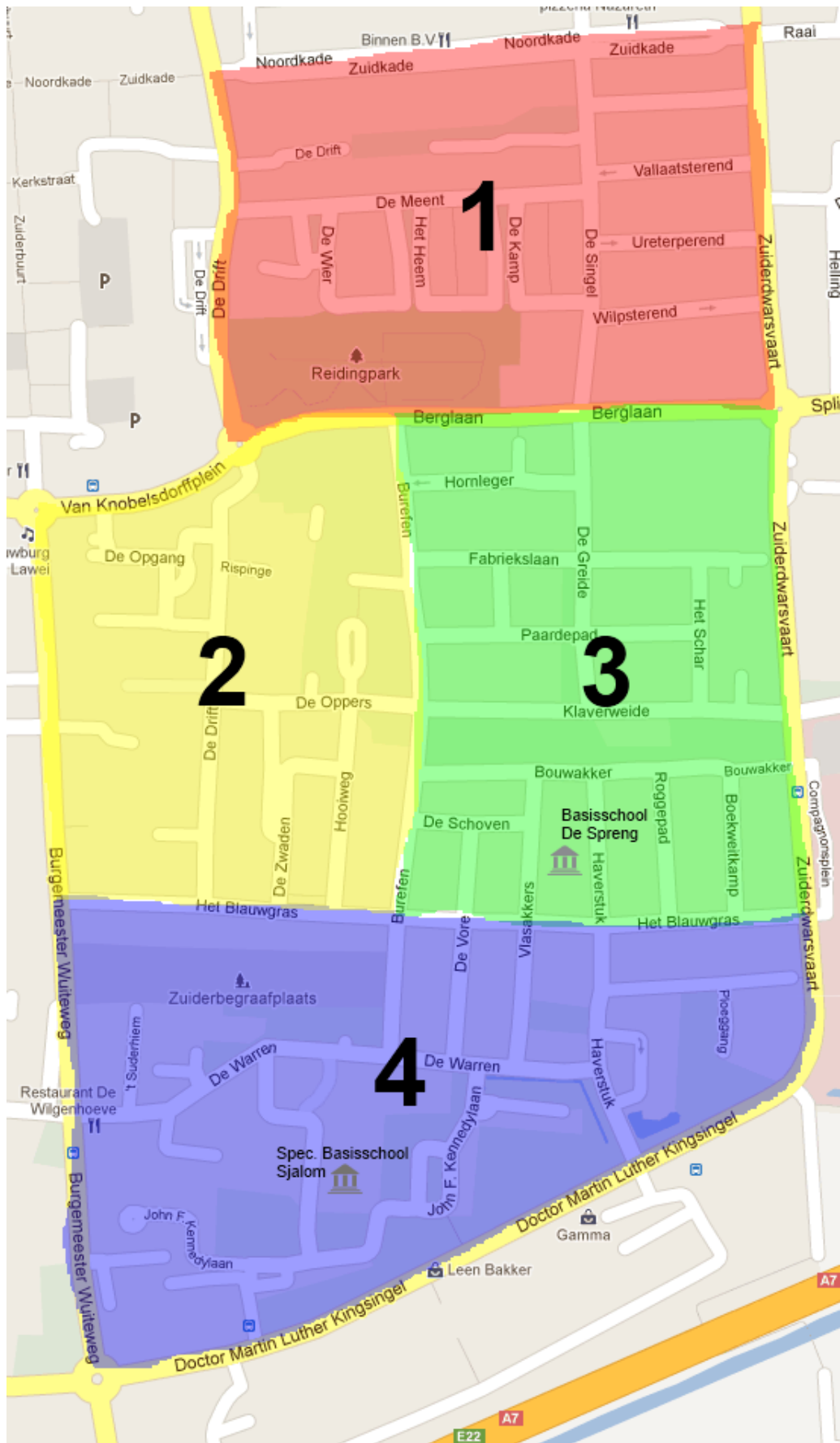
Algemene vragen

1. Wat is uw geslacht?
 - Man
 - Vrouw

2. Wat is uw leeftijd?
 -

3. Wat is uw burgerlijke staat?
 - Gehuwd
 - Gescheiden
 - Geregistreerd partnerschap
 - Verbroken partnerschap
 - Ongehuwd
 - Weduwe/Weduwenaar

4. Kunt u met behulp van het kaartje op de volgende bladzijde aangeven in welk deel van de wijk de Bouwen u woont? (op de kaart zijn een aantal punten gezet waarmee u zich misschien beter kunt oriënteren, bijv. 2 scholen, het park, begraafplaats.)
 - 1
 - 2
 - 3
 - 4

Vragen over de woning

5. In welk type huis woont u op dit moment?
- Appartement
 - Twee-onder-één-kap-huis
 - Rijtjeshuis
 - Vrijstaand huis
 - Overig.....
6. Wanneer bent u hier naartoe verhuisd?
- 0-5 jaar geleden
 - 6-10 jaar geleden
 - 11-15 jaar geleden
 - 16-20 jaar geleden
 - 20 jaar of langer geleden
7. Wat was daar de reden voor? (meerdere antwoorden mogelijk)
- Zelfstandig wonen (uit het ouderlijk huis)
 - Samenwonen met partner
 - Dichterbij werk
 - Dichterbij familie
 - De voordelen van de nieuwe buurt, namelijk.....
 - De nadelen van de oude buurt, namelijk.....
 - De voordelen van het nieuwe huis, namelijk.....
 - De nadelen van het oude huis, namelijk.....
 - Overig.....
8. Wat is uw gevoel bij uw huidige huis?
- Zeer tevreden
 - Tevreden
 - Neutraal
 - Ontevreden
 - Zeer ontevreden

9. In welk type huis woonde u hiervoor?

- Appartement
- Twee-onder-één-kap-huis
- Rijtjeshuis
- Vrijstaand huis
- Overig.....

10. Heeft u plannen om binnen nu en 5 jaar te verhuizen?

- Ja
- Nee (ga verder naar vraag 13)

11. Wat is de reden van de verhuizing? (meerdere antwoorden mogelijk)

- Dichterbij familie
- De voordelen van de nieuwe buurt, namelijk.....
- De nadelen van de oude buurt, namelijk.....
- De nadelen van het oude huis, namelijk.....
- De voordelen van het nieuwe huis, namelijk.....
- Kleiner wonen
- Groter wonen
- Aangepast huis
- Overig.....

12. In welke type woning zou u dan graag willen wonen?

- Appartement
- Twee-onder-één-kap-huis
- Rijtjeshuis
- Vrijstaand huis
- Overig.....

13. Wat zou u graag aangepast zien in uw woning zodat u er zou kunnen blijven wonen?

(meerdere antwoorden mogelijk)

- Gelijkvloers
- Slaapkamer beneden
- Badkamer beneden
- Geen aanpassingen
- Overig.....

14. Wat is de reden dat u graag in uw huidige huis woont? (meerdere antwoorden mogelijk)

- Persoonlijke herinneringen aan het huis
- Dichtbij familie
- Dichtbij vrienden
- De grootte van het huis
- Overig.....

15. Bent u door onderstaande gebeurtenissen verhuisd? (meerdere antwoorden mogelijk)

- Scheiding
- Pensioen
- Overlijden partner
- Wegtrekken vrienden
- Overlijden vrienden
- Wegtrekken familie
- Overlijden familie
- Door verslechterende gezondheid
- Geen (Ga door naar vraag 18)
- Overig.....

16. In hoeverre heeft een gebeurtenis uit vraag 15 uw gevoel bij uw toenmalige huis veranderd?

- Positiever geworden
- Hetzelfde gebleven
- Negatiever geworden

17. In hoeverre heeft een gebeurtenis uit vraag 15 uw gevoel bij uw toenmalige buurt veranderd?

- Positiever geworden
- Hetzelfde gebleven
- Negatiever geworden

Vragen over de omgeving

18. Wat is uw mening over de buurt waarin u woont?

- Zeer tevreden
- Tevreden
- Neutraal
- Ontevreden
- Zeer ontevreden

19. Zijn er dingen die u in de omgeving mist? (omcirkel het juist antwoord)

Winkels voor dagelijkse boodschappen (supermarkt, bakker, etc.)	Ja	Nee
Overige winkels (kleding, schoenen, etc.)	Ja	Nee
Persoonlijke verzorging (kapper, pedicure etc.)		Ja Nee
Ontspanningsmogelijkheden (zwembad, fiets-, wandelclubs etc.)	Ja	Nee
Hulp in huis (schoonmaken, tuinonderhoud, etc.)	Ja	Nee
Groenvoorziening (parken in uw buurt)		Ja Nee
Gemeentehuis		Ja Nee
Bank		Ja Nee
Postkantoor		Ja Nee
Haltes openbaar vervoer		Ja Nee
Buurtcentrum (ontmoetingsplek)	Ja	Nee
Ziekenhuis		Ja Nee
Dokter		Ja Nee
Apotheek		Ja Nee
Tandarts		Ja Nee
Fysiotherapie		Ja Nee
Thuiszorg		Ja Nee

20. Is er nog iets dat u mist, wat niet genoemd is in vraag 19?

-

21. Denkt u dat uw mening over de dingen uit vraag 19 in de toekomst voor u zal veranderen?

- Ja
- Nee (verder naar vraag 24)

22. Wilt u aangeven in welke gevallen het antwoord op vraag 19 voor u zal veranderen?

(meerdere antwoorden mogelijk)

- Winkels voor dagelijkse boodschappen (supermarkt, bakker, slager, etc.)
- Overige winkels (kleding, schoenen, etc.)
- Persoonlijke verzorging (kapper, pedicure etc.)
- Ontspanningsmogelijkheden (zwembad, fiets-, wandelclubs etc.)
- Hulp in huis (schoonmaken, tuinonderhoud, etc.)
- Groenvoorziening (parken in uw buurt)
- Gemeentehuis
- Bank
- Postkantoor
- Haltes openbaar vervoer
- Buurtcentrum (ontmoetingsplek)
- Ziekenhuis
- Dokter
- Apotheek
- Tandarts
- Fysiotherapie

23. Kunt u aangeven waarom de antwoorden van 22 later wel gemist zullen worden?.....
.....

24. Er zijn ideeën om de zorg in de wijk zelf te regelen, zodat alle bewoners van de wijk in hun eigen huis kunnen blijven wonen. Dit willen ze doen door naar de wensen van de bewoners te kijken.

Hoe staat u hier tegenover?

- Zeer Positief
- Redelijk Positief
- Neutraal
- Redelijk Negatief
- Zeer Negatief

25. Kunt u de reden van uw antwoord in vraag 24 aangeven?.....
.....

26. Verdere opmerkingen naar aanleiding van deze enquête kunt u hier kwijt
.....
.....
.....
.....

9.3 Enquête de Singels

Over het onderzoek

Ik ben Karin Beenes, 22 jaar, en ik studeer Sociale Geografie & Planologie aan de Rijksuniversiteit in Groningen. Ik ben op dit moment bezig met een onderzoek onder de oudere bevolking in de wijk de Singels. Hierbij wil ik gaan kijken wat de woonsituatie en de woonwensen van de ouderen in de wijk de Singels is. Het gaat me hier vooral om uw mening en uw gevoel bij bepaalde dingen.

Wat vragen wij van u?

Ik wil u vragen of u deze enquête in zou willen vullen. De enquête zal ongeveer 15 minuten duren. Mocht u op een bepaalde vraag geen antwoord willen geven, bent u daar geheel vrij in. U hoeft niets te beantwoorden wat u niet wil. In de begeleidende brief van de gemeente staat precies wat u kunt doen als u de enquête gemaakt heeft.

Waarom is dit onderzoek ook voor u van belang?

Met dit onderzoek wil ik proberen de ideeën van ZuidOostZorg en de gemeente Smallingerland, om mensen op hun eigen plek te laten wonen en ze daarin op alle mogelijke voorzieningen en verzorging te geven, verder op weg te helpen. Ik hoop met mijn onderzoek ZuidOostZorg en de gemeente een goede indicatie te kunnen geven hoe de mensen in De Singels en denken over de huidige woning en de daarvoor benodigde voorzieningen, zodat ZuidOostZorg en de gemeente hier verder op in zou kunnen spelen in de toekomst. Uiteindelijk is het de bedoeling dat u in uw huis kunt blijven wonen, terwijl u toegang heeft tot alle voorzieningen die u nodig heeft.

Wat gebeurt er met de gegevens?

De gegevens die met dit onderzoek worden verkregen zijn anoniem en worden alleen voor dit onderzoek gebruikt. De resultaten zullen aan de gemeente en ZuidOostZorg gepresenteerd worden, maar omdat er niet naar uw naam en adres wordt gevraagd, zal dit ook niet bekend worden.

Indien u meer wilt weten

Mocht u meer informatie willen hebben over het onderzoek, dan kunt u contact opnemen met mij zelf en in geval van bijzondere vragen kunt u een e-mail sturen naar mijn begeleidster:

Student Karin Beenes: tel. 06 42152368 e-mail: K.Beenes@student.rug.nl

Begeleidster Louise Meijering: e-mail: l.b.meijering@rug.nl

Uitleg

Er zijn verschillende soorten vragen, meestal kunt u gewoon één antwoord aankruisen. In het geval er meerdere antwoorden mogelijk zijn, staat dat bij de vraag. Ook zijn er open vragen, waarbij u op de puntjes uw antwoord kunt schrijven. Verder kunt u gewoon alle vragen bij langs. De enquête wijst zich vanzelf. Bij sommige antwoordmogelijkheden wordt u doorverwezen naar een andere vraag dan de logische volgorde is, zodat u niet de vragen hoeft te maken die niet voor u van toepassing zijn.

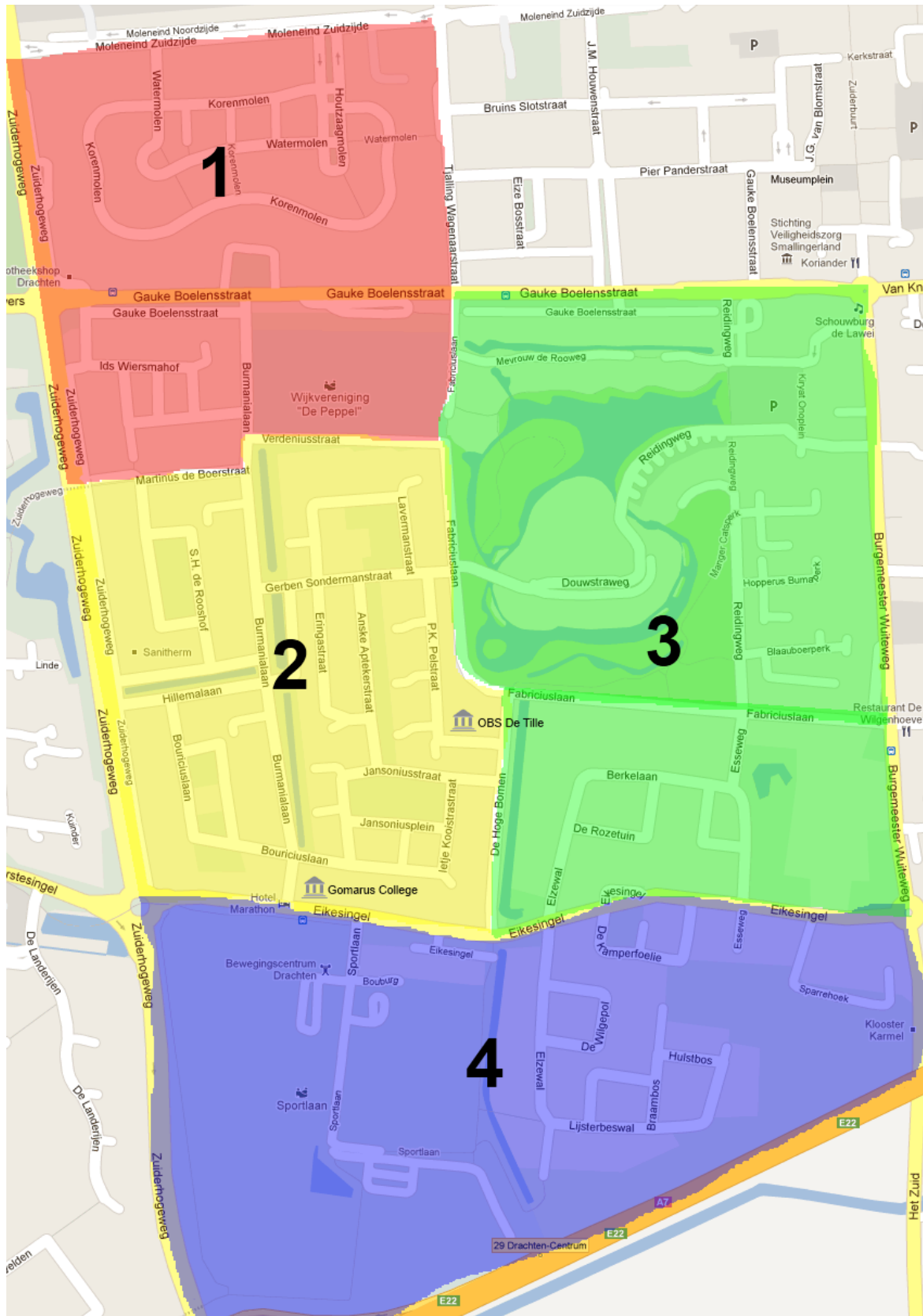
Algemene vragen

1. Wat is uw geslacht?
 - Man
 - Vrouw

2. Wat is uw leeftijd?
 - a.

3. Wat is uw burgerlijke staat?
 - a. Gehuwd
 - b. Gescheiden
 - c. Geregistreerd partnerschap
 - d. Verbroken partnerschap
 - e. Ongehuwd
 - f. Weduwe/Weduwenaar

4. Kunt u met behulp van het kaartje op de volgende bladzijde aangeven in welk deel van de wijk de Singels u woont? (op de kaart zijn een aantal punten gezet waarmee u zich misschien beter kunt oriënteren, bijv. 2 scholen, bewegingscentrum, wijkvereniging 'De Peppel', bijvoorbeeld.)
 - a. 1
 - b. 2
 - c. 3
 - d. 4

Vragen over de woning

5. In welk type huis woont u op dit moment?
 - a. Appartement
 - b. Twee-onder-één-kap-huis
 - c. Rijtjeshuis
 - d. Vrijstaand huis
 - e. Overig.....

6. Wanneer bent u hier naartoe verhuisd?
 - a. 0-5 jaar geleden
 - b. 6-10 jaar geleden
 - c. 11-15 jaar geleden
 - d. 16-20 jaar geleden
 - e. 20 jaar of langer geleden

7. Wat was daar de reden voor? (meerdere antwoorden mogelijk)
 - a. Zelfstandig wonen (uit het ouderlijk huis)
 - b. Samenwonen met partner
 - c. Dichterbij werk
 - d. Dichterbij familie
 - e. De voordelen van de nieuwe buurt, namelijk.....
 - f. De nadelen van de oude buurt, namelijk.....
 - g. De voordelen van het nieuwe huis, namelijk.....
 - h. De nadelen van het oude huis, namelijk.....
 - i. Overig.....

8. Wat is uw gevoel bij uw huidige huis?
 - a. Zeer tevreden
 - b. Tevreden
 - c. Neutraal
 - d. Ontevreden
 - e. Zeer ontevreden

9. In welk type huis woonde u hiervoor?
- Appartement
 - Twee-onder-één-kap-huis
 - Rijtjeshuis
 - Vrijstaand huis
 - Overig.....
10. Heeft u plannen om binnen nu en 5 jaar te verhuizen?
- Ja
 - Nee (ga verder naar vraag 13)
11. Wat is de reden van de verhuizing? (meerdere antwoorden mogelijk)
- Dichterbij familie
 - De voordelen van de nieuwe buurt, namelijk.....
 - De nadelen van de oude buurt, namelijk.....
 - De nadelen van het oude huis, namelijk.....
 - De voordelen van het nieuwe huis, namelijk.....
 - Kleiner wonen
 - Groter wonen
 - Aangepast huis
 - Overig.....
12. In welke type woning zou u dan graag willen wonen?
- Appartement
 - Twee-onder-één-kap-huis
 - Rijtjeshuis
 - Vrijstaand huis
 - Overig.....
13. Wat zou u graag aangepast zien in uw woning zodat u er zou kunnen blijven wonen? (meerdere antwoorden mogelijk)
- Gelijkvloers
 - Slaapkamer beneden
 - Badkamer beneden
 - Geen aanpassingen
 - Overig.....

14. Wat is de reden dat u graag in uw huidige huis woont? (meerdere antwoorden mogelijk)

- a. Persoonlijke herinneringen aan het huis
- b. Dichtbij familie
- c. Dichtbij vrienden
- d. De grootte van het huis
- e. Overig.....

15. Bent u door onderstaande gebeurtenissen verhuisd? (meerdere antwoorden mogelijk)

- a. Scheiding
- b. Pensioen
- c. Overlijden partner
- d. Wegtrekken vrienden
- e. Overlijden vrienden
- f. Wegtrekken familie
- g. Overlijden familie
- h. Door verslechterende gezondheid
- i. Geen (Ga door naar vraag 18)
- j. Overig.....

16. In hoeverre heeft een gebeurtenis uit vraag 15 uw gevoel bij uw toenmalige huis veranderd?

- a. Positiever geworden
- b. Hetzelfde gebleven
- c. Negatiever geworden

17. In hoeverre heeft een gebeurtenis uit vraag 15 uw gevoel bij uw toenmalige buurt veranderd?

- a. Positiever geworden
- b. Hetzelfde gebleven
- c. Negatiever geworden

Vragen over de omgeving

18. Wat is uw mening over de buurt waarin u woont?

- a. Zeer tevreden
- b. Tevreden
- c. Neutraal
- d. Ontevreden
- e. Zeer ontevreden

19. Zijn er dingen die u in de omgeving mist? (omcirkel het juist antwoord)

Winkels voor dagelijkse boodschappen (supermarkt, bakker, etc.)	Ja	Nee	
Overige winkels (kleding, schoenen, etc.)	Ja	Nee	
Persoonlijke verzorging (kapper, pedicure etc.)		Ja	Nee
Ontspanningsmogelijkheden (zwembad, fiets-, wandelclubs etc.)	Ja	Nee	
Hulp in huis (schoonmaken, tuinonderhoud, etc.)	Ja	Nee	
Groenvoorziening (parken in uw buurt)		Ja	Nee
Gemeentehuis		Ja	Nee
Bank		Ja	Nee
Postkantoor		Ja	Nee
Haltes openbaar vervoer		Ja	Nee
Buurtcentrum (ontmoetingsplek)	Ja	Nee	
Ziekenhuis		Ja	Nee
Dokter		Ja	Nee
Apotheek		Ja	Nee
Tandarts		Ja	Nee
Fysiotherapie		Ja	Nee
Thuiszorg		Ja	Nee

20. Is er nog iets dat u mist, wat niet genoemd is in vraag 19?

a.

21. Denkt u dat uw mening over de dingen uit vraag 19 in de toekomst voor u zal veranderen?

- a. Ja
- b. Nee (verder naar vraag 24)

22. Wilt u aangeven in welke gevallen het antwoord op vraag 19 voor u zal veranderen?

(meerdere antwoorden mogelijk)

- Winkels voor dagelijkse boodschappen (supermarkt, bakker, slager, etc.)
- Overige winkels (kleding, schoenen, etc.)
- Persoonlijke verzorging (kapper, pedicure etc.)
- Ontspanningsmogelijkheden (zwembad, fiets-, wandelclubs etc.)
- Hulp in huis (schoonmaken, tuinonderhoud, etc.)
- Groenvoorziening (parken in uw buurt)
- Gemeentehuis
- Bank
- Postkantoor
- Haltes openbaar vervoer
- Buurtcentrum (ontmoetingsplek)
- Ziekenhuis
- Dokter
- Apotheek
- Tandarts
- Fysiotherapie

23. Kunt u aangeven waarom de antwoorden van 22 later wel gemist zullen worden?.....

24. Er zijn ideeën om de zorg in de wijk zelf te regelen, zodat alle bewoners van de wijk in hun eigen huis kunnen blijven wonen. Dit willen ze doen door naar de wensen van de bewoners te kijken.

Hoe staat u hier tegenover?

- Zeer Positief
- Redelijk Positief
- Neutraal
- Redelijk Negatief
- Zeer Negatief

25. Kunt u de reden van uw antwoord in vraag 24 aangeven?.....

26. Verdere opmerkingen naar aanleiding van deze enquête kunt u hier kwijt

9.4 Één-factor variantie analyse, leeftijd tegenover type woning

ANOVA

	Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig.
Between Groups	6,694	5	1,339	3,443	,009
Within Groups	20,220	52	,389		
Total	26,914	57			

Multiple Comparisons

(I) Huidige type woning	(J) Huidige type woning	Mean Difference (I-J)	Std. Error	Sig.	95% Confidence Interval	
					Lower Bound	Upper Bound
Appartement	Twee-onder-één-kap-huis	,30303	,21021	1,000	-,3437	,9498
	Rijtjeshuis	1,30303*	,37603	,016	,1460	2,4600
	Vrijstaand huis	,30303	,33014	1,000	-,7128	1,3188
	Hoekwoning	-,19697	,45410	1,000	-1,5942	1,2002
	Verzorgingshuis	-,44697	,33014	1,000	-1,4628	,5688
Twee-onder-één-kap-huis	Appartement	-,30303	,21021	1,000	-,9498	,3437
	Rijtjeshuis	1,00000	,40251	,244	-,2385	2,2385
	Vrijstaand huis	,00000	,36002	1,000	-1,1077	1,1077
	Hoekwoning	-,50000	,47626	1,000	-1,9654	,9654
	Verzorgingshuis	-,75000	,36002	,632	-1,8577	,3577
Rijtjeshuis	Appartement	-1,30303*	,37603	,016	-2,4600	-,1460
	Twee-onder-één-kap-huis	-1,00000	,40251	,244	-2,2385	,2385
	Vrijstaand huis	-1,00000	,47626	,609	-2,4654	,4654
	Hoekwoning	-1,50000	,56924	,166	-3,2515	,2515
	Verzorgingshuis	-1,75000*	,47626	,008	-3,2154	-,2846
Vrijstaand huis	Appartement	-,30303	,33014	1,000	-1,3188	,7128
	Twee-onder-één-kap-huis	,00000	,36002	1,000	-1,1077	1,1077
	Rijtjeshuis	1,00000	,47626	,609	-,4654	2,4654
	Hoekwoning	-,50000	,54003	1,000	-2,1616	1,1616
	Verzorgingshuis	-,75000	,44093	1,000	-2,1067	,6067
Hoekwoning	Appartement	,19697	,45410	1,000	-1,2002	1,5942
	Twee-onder-één-kap-huis	,50000	,47626	1,000	-,9654	1,9654
	Rijtjeshuis	1,50000	,56924	,166	-,2515	3,2515
	Vrijstaand huis	,50000	,54003	1,000	-1,1616	2,1616
	Verzorgingshuis	-,25000	,54003	1,000	-1,9116	1,4116
Verzorgingshuis	Appartement	,44697	,33014	1,000	-,5688	1,4628
	Twee-onder-één-kap-huis	,75000	,36002	,632	-,3577	1,8577
	Rijtjeshuis	1,75000*	,47626	,008	,2846	3,2154
	Vrijstaand huis	,75000	,44093	1,000	-,6067	2,1067
	Hoekwoning	,25000	,54003	1,000	-1,4116	1,9116

*. The mean difference is significant at the 0.05 level.